

УДК 342.56(477)

С.Ю. ПОСОХОВА,
*магістрант спеціальності «Правознавство»
Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля*

МІЖНАРОДНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ВИМОГИ ПОБУДОВИ СУДОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

У статті розглянуто існуючі у світовій практиці вимоги до побудови судових систем демократичних, правових, розвинутих держав. Проаналізовано вплив міжнародних стандартів правосуддя на формування вітчизняних судоустрійних принципів. Розкрито сутність основних засад побудови судової системи України.

Ключові слова: єдність, територіальність, спеціалізація, інстанційність, ступінчастість.

Постановка проблеми. Для захисту прав і свобод громадян, інтересів держави та суспільства, з метою забезпечення дотримання законності та справедливості шляхом застосування законів в Україні діють спеціально уповноважені державні органи – суди, які утворюють незалежну судову систему. Одними з головних факторів впливу на ефективність діяльності судової системи можна визначити так звані «судоустрійні принципи», які є підґрунтям для побудови належної судової системи у державі, спроможної здійснювати правосуддя. Варто зауважити, що сутність основних принципів побудови судової системи України, хоча й закріплених законодавчо, не відображена в жодному нормативно-правовому документі та є темою для полеміки багатьох науковців, адже через відсутнє однозначне розуміння того чи іншого судоустрійного принципу судова система не може бути побудована з неухильним дотриманням цих основоположних засад, а це, в свою чергу, унеможливує здійснення достатньо ефективного правосуддя, що є проблемою в нашій країні.

Аналіз дослідження проблеми. В основу вивчення міжнародних та вітчизняних вимог до судоустрою в Україні було покладено публікації провідних юристів-науковців та практиків, серед яких А.А. Бутирський, М.Й. Вільгушинський, В. Городовенко, І.В. Назаров, В.В. Сердюк, Н.В. Сібільова, С. Штелик тощо. Але в умовах інтеграційних процесів та розвитку сучасної судової системи в процесі реформування ці питання залишились дослідженими на загальному рівні та потребують подальшого наукового вивчення.

Метою статті є аналіз впливу існуючих в міжнародній практиці стандартів здійснення правосуддя на формування принципів побудови судової системи в Україні та розкриття їх сутності.

Виклад основних положень. Суттєвим фактором, який зовні впливає на формування основних засад побудови та функціонування судової системи – є членство України в таких міжнародних організаціях, як ООН та Рада Європи, а також у зв'язку з цим ратифікація урядом основоположних для цих організацій документів. Найбільш важливими з таких документів прийнято вважати Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Європейську конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод та інші. Враховуючи, що з моменту ратифікації названих конвенцій Україна підпадає під юрисдикцію Європейського

суду з прав людини, багато із загальновизнаних норм і принципів, включаючи ті що мають відношення до побудови судової системи, стають обов'язковими для України.

Так, у Загальній декларації прав людини 1948 р. як в першому міжнародному акті, що сформулював універсальні принципи здійснення правосуддя було закріплено: 1) рівність усіх людей перед законом і їх захист законом (ст. 7); 2) право кожної людини на ефективне поновлення у правах компетентними національними судами у випадку порушення її основних прав, що надані їй конституцією чи законом (ст. 8); 3) право особи на гласний розгляд справи з дотриманням усіх вимог справедливості незалежним та безстороннім судом (ст. 10); 4) право на захист, презумпцію недоторканості особи, неможливість повороту дії закону або правило зворотної дії закону (ст.ст. 9, 10). Далі вказані принципи було розвинуто в Міжнародному пакті про громадянські й політичні права 1966 р. У цьому документі містяться наступні положення: 1) обов'язок кожної держави, що його підписала, розвивати можливості судового захисту, забезпечити компетентність судових органів (п. b, ч. 3, ст. 2); 2) право на перегляд судового рішення вищестоящою судовою інстанцією (ч. 5, ст. 14) [10, с. 169–170].

Значно вплинули на побудову судової системи України, на думку В.Е. Теліпко, принципові положення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року та Протоколу № 7 до неї, в яких йде мова про те, що: 1) кожна людина при визначенні її громадянських прав та обов'язків або при висуненні проти неї будь-якого кримінального обвинувачення має право на справедливий і відкритий розгляд упродовж розумного строку незалежним і неупередженим судом, створеним відповідно до закону; 2) кожна людина, визнана судом винною у вчиненні кримінального злочину, має право на перегляд вищою судовою інстанцією винесеного їй вироку і призначення міри покарання [14, ст. 3].

Попри все, розглядаючи міжнародні правові акти, слід звернути увагу на те, що у своїй більшості існуючі вимоги та стандарти побудови судової системи не носять суто судової характеру, а впливають на побудову судової системи опосередковано. Зокрема, наведені вище положення спрямовані на дотримання прав і свобод людини процесуального характеру та основних принципів судового процесу. Тобто можна з упевненістю сказати, що міжнародні стандарти існують щодо правосуддя в цілому і передбачають право на справедливий суд, гласність процесу, розгляд справи незалежним судом, створеним у встановленому законодавством порядку та право на оскарження судового рішення до вищої інстанції. Та як бачимо, в актах міжнародного права не закріплено ні вимог стосовно кількості інстанцій, ні вимоги щодо видів спеціалізації судів, а отже міжнародні вимоги до побудови судової системи можна вивести шляхом аналізу стандартів правосуддя.

Для узагальнення та на підтримку сказаного вище можна навести твердження Н.В. Сібільової. Вона вказує на те, що сформульовані міжнародною та європейською спільнотою принципи, пов'язані з організацією судової системи не визначають і не деталізують схему побудови судової системи, але орієнтують держави на те, щоб за основу було взято світові стандарти [13, с. 39–40].

Важливого значення набуває те, що саме у наведених вище документах містяться основи для реалізації в кожній державі, що приєдналася до них, принципів єдності судової системи, інстанційності, ступінчастості, незалежності суду і суддів, а також доступності суду, які знайшли своє відображення в Конституції України та чинному законодавстві в сфері судоустрою. Та все ж таки, говорячи про побудову судової системи в Україні основними заходами є: єдність, територіальність, спеціалізація та інстанційність разом з принципом ступінчастості.

Так, одним з основоположних принципів побудови судової системи є принцип єдності судової системи, який сприяє утворенню в Україні цілісної системи державних органів – судів, наділених виключними повноваженнями здійснення правосуддя в державі. Варто зазначити, що цей принцип прямо не закріплений Конституцією України, але він по суті впливає з її норм стосовно організації судової влади і знаходить своє відображення в положеннях Закону України «Про судоустрій і статус суддів», де йдеться про основні характеристики єдності судової системи. Так, відповідно до п. 4 ст. 17 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» принцип єдності судової системи (зокрема системи судів загальної юрисдикції) забезпечується: 1) єдиними засадами організації та діяльності судів; 2) єдиним

статусом суддів; 3) обов'язковістю дотримання процедури здійснення судочинства відповідно до норм, передбачених процесуальними кодексами; 4) єдністю судової практики; 5) обов'язковістю судових рішень; 6) єдиним порядком організаційного забезпечення діяльності судів; 7) єдністю у вирішенні питань внутрішньої діяльності судів [14, ст. 17].

Отже, як бачимо, незважаючи на передбачене законодавством існування двох, так би мовити, підсистем у судовій системі України – системи судів загальної юрисдикції та Конституційного Суду України, вони створюються та діють спираючись на однакові принципи, мають єдині процесуальні принципи судочинства (розгляд справи, механізм прийняття рішень та їх юридична сила), єдиний статус суддів та головне – в межах своєї компетенції виконують єдине завдання.

Стосовно ж іншого принципу побудови судової системи України – принципу територіальності, який прямо закріплено у ст. 125 Конституції України та ст. 17 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», серед науковців існує досить багато думок та визначень його суті. Більшість правознавців розглядають територіальність як принцип розміщення і функціонування судів у відповідності до адміністративно-територіального устрою країни, який міститься у ст. 133 Конституції України, що має забезпечувати здійснення правосуддя на всій території України. Дійсно, таке визначення має право на існування хоча б з огляду на те, що у відповідності до п. 3 ст. 19 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» однією з підстав створення чи ліквідації суду є зміна адміністративно-територіального устрою держави. Але, на мою думку, таке визначення сутності вказаного принципу є одностороннім та недостатньо змістовним. Існують думки стосовно того, що територіальність в побудові судової системи тісно пов'язана з принципом доступності. Дану точку зору яскраво ілюструють доводи В.В. Городовенко. Так, він зазначає, що О. Овчаренко вважає важливим елементом територіальності територіально зручне розташування судів, що сприяє доступності правосуддя. Р. О. Куйбіда говорить про те, що територіальність означає розгалуженість нижчих ланок системи судів загальної юрисдикції (місцевої та апеляційної) і забезпечує територіальне розмежування компетенції однорідних судів, тобто визначає межі судового округу. Тому кожен місцевий та апеляційний суди мають свою територіальну юрисдикцію (підсудність), тобто поширення компетенції суду на правовідносини, що виникли чи існують на певній території. Це сприяє тому, що правосуддя об'єктивно стає доступнішим для більшості населення. А от О. Абросімова вважає, що до елементів територіальності слід віднести відсутність території, на які не поширюється судова юриспруденція і достатню кількість судів на території країни [6, с. 190, 192–193].

Цікавим та принципово новим є підхід Н.В. Сібільової до визначення змісту принципу територіальності. На її думку, вказаний принцип спрямований на реалізацію такої вимоги, як право на «свого» або «законного» суддю. З одного боку, це право полягає в тому, що кожна особа має бути заздалегідь обізнана, до юрисдикції якого суду належить її справа і впевнена, що вона ні яким чином не буде позбавлена права на звернення до цього суду, а з другого – ця вимога гарантує організаційну незалежність судової влади, так як кожен суддя має бути впевнений, що територіальна юрисдикція суду не може бути змінено чи ліквідовано не інакше як у встановлених законом випадках. На думку автора, наслідком реалізації принципу територіальності, в такому контексті, має стати правило: суд і його територіальна юрисдикція утворюються, визначаються, перетворюються та ліквіднуються лише законом [13, с. 40–41].

Також вважаю за необхідне, при визначенні змісту принципу територіальності, звернутися й до світової практики побудови судової системи. Взагалі існує два підходи до визначення змісту цієї засади: 1) територіальна юрисдикція суду визначається межами судового округу, які не збігаються із межами адміністративно-територіальної одиниці. Такий спосіб характерний для більшості судових систем країн західної Європи (наприклад Швеція). Позитивною рисою такої побудови місцевого суду є його незалежність від адміністрації відповідної території; 2) територіальна юрисдикція суду обмежена однією або кількома адміністративно-територіальними одиницями. Такий підхід поширений у країнах східної і центральної Європи, СНД, зокрема для України. Перевагами в даній моделі реалізації принципу територіальності є: а) зручність для населення і юридичних осіб; б) фізична доступність суду для громадян, відповідність; в) відповідність судової системи територіальній побудові державних органів, зокрема органів кримінальної юстиції [6, с. 196].

Таким чином, підсумовуючи наведені вище погляди, можна дійти висновку, що на сьогоднішній день територіальність як принцип побудови судової системи в Україні містить у собі наступні ознаки: 1) розміщення та функціонування судів відповідно до адміністративно-територіального устрою країни; 2) поширення судової юрисдикції в сукупності на всій території України; 3) наявність чіткої територіальної юрисдикції при подачі та розгляді справ відповідними судами; 4) територіальна доступність судової системи шляхом розгалуженої побудови.

На мою думку, з метою підвищення ефективності діяльності судової системи, доступного та неупередженого правосуддя, доцільним було б закріплення у вітчизняному законодавстві в сфері судоустрою поняття «судовий округ», що означає сукупність територій декількох визначених законодавством областей, районів, районів у місті, на які поширюється юрисдикція відповідних окружних судів.

Однією з головних засад організації судової системи України законодавці визначають принцип спеціалізації, закріплений як конституційно так і законодавчо. Він пов'язаний з необхідністю розгляду певних категорій справ чи справ стосовно певних осіб спеціалізованим (компетентним) судом, який можна тлумачити як державний орган судової влади, що має власну підсистему і розглядає визначені законом спори з особливим суб'єктивним або об'єктивним складом, в особливому процесуальному порядку [3, с. 198].

Такий підхід до визначення принципу спеціалізації в побудові судової системи науковці називають зовнішня спеціалізація, що дає підстави для виділення й внутрішньої спеціалізації в організації судової системи, що знайшла своє відображення в положеннях ст. 18 Закону України «Про судоустрій і статус суддів». Таким чином, у судах загальної юрисдикції може запроваджуватися спеціалізація суддів з розгляду конкретних категорій справ. У місцевих загальних судах та апеляційних судах областей, міст Києва та Севастополя, Апеляційному суді Автономної Республіки Крим діє спеціалізація зі здійснення кримінального провадження щодо неповнолітніх [2, ст. 18].

Зважаючи на існування таких проявів реалізації принципу спеціалізації у вітчизняному судоустрої, можна зауважити, що існування спеціалізованих судів та суддів, що спеціалізуються на розгляді конкретних визначених законодавством справ є дієвим механізмом підвищення професіоналізму суддів під час здійснення правосуддя, адже, як відомо, ніхто з правознавців, в тому числі жоден суддя, не може бути фахівцем у всіх галузях права одночасно, а ще й на досить високому рівні, що гарантувало б ефективність правосуддя.

Як відзначає М.Й. Вільгушинський, запроваджений законодавцем принцип спеціалізації судової системи України означає, що в системі судів загальної юрисдикції діють певні підсистеми судових органів, уповноважені вирішувати справи тільки певної категорії, здійснюючи правосуддя за нормами спеціальних процесуальних кодексів, уніфікованих і максимально пристосованих до розгляду категорій справ, віднесених до їх компетенції. І така система судів загальної юрисдикції цілком відповідає міжнародним стандартам у галузі організації судової системи, які передбачають необхідність створення в країні відповідного процесуального порядку розгляду спору, що визначається особливістю його предмета. Крім того, автор зазначає, що спеціалізація судів та суддів є обов'язковою умовою підвищення якості судової діяльності [4, с. 11–12]. З чим, безперечно, необхідно погодитися.

Варто звернути увагу й на світову практику реалізації вказаного принципу, де, на відміну від України, система спеціалізованих судів значно ширша. Так, з точки зору зовнішньої спеціалізації, цікавою є модель судової системи Франції, де в межах підсистеми судів загальної юрисдикції діють суди загальної юрисдикції малої інстанції (цивільні справи), відповідні їм за рівнем поліцейські трибунали (кримінальні справи), а також спеціалізовані кримінальні суди: ювенальні суди, морські суди і військові суди та спеціалізовані цивільні суди: торгові суди (складаються із представників підприємців, фахівців у галузі торгівлі), ради прюдомів або примирювальні комісії (формуються на паритетній основі із представників робітників і роботодавців, розглядають трудові спори індивідуального характеру), комісії соціального страхування (очолює голова суду великої інстанції, до складу входять також на паритетній основі засновники системи страхування та їхні клієнти, представники робітників і роботодавців), комісії з питань оренди сільськогосподарських земель (очолює голова суду малої інстанції, до складу входять на паритетній основі орендарі й орендодавці).

А от стосовно внутрішньої спеціалізації доволі показовою щодо ідеї її втілення і можливості застосування в Україні є судова система Республіки Польщі, де відповідно до чинного законодавства загальними судами є районні, окружні та апеляційні суди. Районні суди є основною ланкою судової системи та поділяються на такі відділи: 1) цивільний, що розглядає справи цивільного права; 2) кримінальний, який, відповідно, розглядає кримінальні справи, а також певні види правопорушень за другою інстанцією; 3) сімейний та у справах неповнолітніх (сімейний суд) розглядає справи: а) у галузі опікунського і сімейного права; б) про діяння неповнолітніх, за які передбачено юридичну відповідальність; в) лікування осіб, які перебувають під дією алкоголю, одурманювальних (наркотичних), а також психотропних речовин; 4) трудовий, що розглядає спори з трудового права; 5) іпотечних кредитів – для реєстрації прав з нерухомості, а також вирішення інших питань у галузі іпотечного кредитування [5, с. 62–63].

Так, аналізуючи світову практику запровадження принципу спеціалізації при побудові судової системи, багато з вітчизняних науковців пропонують розширити зовнішню спеціалізацію на зразок зарубіжних країн. Але тут варто, зауважити, що свого часу Україна навіпаки спростила систему судів загальної юрисдикції ліквідувавши військові суди. Крім того, дану пропозицію в наш час реалізувати неможливо, перш за все, через досить велику матеріальну витратність такого розширення судової системи, що є недоцільним в умовах сучасного стану економіки України. На мою думку, влучно було б створити більш розгалужену внутрішню спеціалізацію судів, на зразок існуючої законодавчо закріпленої спеціалізації з вирішення справ щодо неповнолітніх. Таким чином, можливим стало би підвищення ефективності правосуддя в Україні, так як судді в такому випадку були б сконцентровані в певній галузі права та підвищували б рівень своєї професійності під час вирішення справ відповідної щодо їх спеціалізації галузі.

Що стосується інстанційності, як принципу побудови судової системи, вона також є не досить роз'ясненою з точки зору законодавства. Більше того, варто зазначити, що в Конституції України цей принцип взагалі не закріплено, а лише простежується з п. 8 ч. 3 ст. 129 Конституції України: «забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішення суду, крім випадків, встановлених законом», як одна з основних засад судочинства. Принцип інстанційності знайшов своє відображення в ст. 17 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», де прямо передбачений поруч з принципами територіальності та спеціалізації.

Аналізуючи норми вітчизняного законодавства, С.П. Штелих вказує та те, що існуючі положення свідчать про розуміння законодавцем судової інстанції як відповідного суду з визначеним обсягом процесуальних повноважень. Та серед науковців існують і інші точки зору щодо визначення принципу інстанційності та судової інстанції. Так, професор І.Є. Марочкін під інстанційністю розуміє організацію судів відповідно до необхідності забезпечити право на перегляд судового рішення судом вищого рівня і при цьому зазначає, що інстанційна система є гарантією високої якості судочинства і забезпечує конституційне право на перегляд судового рішення. На думку В. І. Шишкіна, інстанційність є одним із принципів організації судоустрою та у переважній більшості країн судові системи організовані таким чином, що для кожної стадії судового провадження (інстанції) створюються судові установи, до функціональної діяльності яких віднесено лише один з видів проходження справи. Цікавим також є підхід С.В. Ромашкіна, який стверджує, що основне призначення інстанційності – забезпечення законності й обґрунтованості прийнятих рішень, упущення допущених порушень закону та відновлення справедливості [15, с. 40].

Таким чином, погоджуючись із наведеними вище авторами, можна дійти висновку, що принцип інстанційності в побудові судової системи України відіграє важливу роль та його реалізація спрямована на забезпечення прийняття судом остаточного справедливого судового рішення шляхом дотримання, гарантованого Конституцією України, права осіб на оскарження ухваленого судом рішення до вищої інстанції (апеляційного, касаційного суду), що сприяє в кінцевому результаті неупередженості, справедливості, законності, повноті судового рішення. Відповідний принцип реалізується шляхом створення різних судів для розгляду й перегляду судових рішень.

Н.В. Сібільова зазначає стосовно принципу інстанційності, що кожна наступна інстанція є вищим судом відносно судової інстанції яка раніше постановила рішення по справі.

Суд апеляційної інстанції є вищим судом стосовно суду першої інстанції, касаційний суд в свою чергу вищим відносно суду апеляційної інстанції. І таким чином одна й та сама справа не може послідовно проходити обидві інстанції в одному й тому ж суді [13, с. 44]. Йдучи таким шляхом визначення суті інстанційності варто зауважити, що Верховний Суд України є вищим судом по відношенню до суду першої інстанції, апеляційного та касаційного суду, так як є найвищим судовим органом у системі судів загальної юрисдикції.

Але, на мою думку, визначення інстанційності запропоноване Н.В. Сібільовою є більш характерним для іншого принципу побудови судової системи, такого як ступінчастість. І на підтримку даної точки зору, можна навести твердження І.В. Назарова, який говорить про наявність в Україні, відповідно до чинного законодавства, чотирьох рівнів судової системи: I рівень – місцеві суди (як загальні, так і адміністративні та господарські); II рівень – апеляційні суди (суди апеляційної інстанції з розгляду цивільних і кримінальних, господарських, адміністративних справ, справ про адміністративні правопорушення); III рівень – вищі спеціалізовані суди (Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Вищий господарський суд України, Вищий адміністративний суд України); IV рівень – Верховний Суд України [11, с. 84–86].

Висновки. Підсумовуючи вищенаведене, можна сказати, що на побудову вітчизняної судової системи значний вплив мають міжнародні стандарти правосуддя, з яких випливають й безпосередньо засади на яких має будуватися судова система будь-якої демократичної, правової держави. Аналізуючи у сукупності основоположні принципи побудови судової системи, можна також погодитися з думкою В. В. Сердюка стосовно їх співвідношення: 1) принцип територіальності характеризує побудову системи судів загальної юрисдикції в контексті мережевого поширення судової юрисдикції на всю територію держави та розрізнення територіальної юрисдикції однорідних судів; 2) принцип спеціалізації вказує на можливість побудови системи судів із використанням кількох критеріїв: галузевого (створення підсистем спеціалізованих судових органів), суб'єктного (створення судів у справах неповнолітніх) і внутрішньої спеціалізації суддів у межах одного суду (це стосується усіх без винятку судів); 3) принцип інстанційності дає змогу організувати судові інстанції, кожна з яких має відповідний обсяг процесуальних повноважень щодо вирішення спору по суті та перевірки судового рішення суду в апеляційному або касаційному порядку [12, с. 146]. Необхідно зазначити, що з інстанційності випливає ступінчастість судової системи, що визначає положення кожного суду в судовій вертикалі. Крім того, система судів загальної юрисдикції будується та здійснює свою діяльність на єдиних засадах для всі судів. Всі розглянуті принципи у сукупності сприяють доступному, справедливому, неупередженому правосуддю, що із запропонованими вдосконаленнями може допомогти досягненню судами підвищення ефективності діяльності.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1996. № 254к/96 ВР. – В редакції від 06.10.2013. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України № 2453-VI від 07.07.2010. – В редакції від 02.07.2013. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2010. – № 41–42, № 43, № 44–45. – Ст. 529.
3. Бутирський А.А. Реалізація принципу спеціалізації в судовій системі України / А.А. Бутирський // Вісник господарського судочинства. – 2012. – № 6. – С. 195–200.
4. Вільгушинський М.Й. До питання реалізації принципу спеціалізації в системі судів загальної юрисдикції / М.Й. Вільгушинський // Адвокат (укр.). – 2012. – № 6. – С. 9–13.
5. Городовенко В. Спеціалізація судів у судовій системі України / В. Городовенко // Юридичний журнал. – 2011. – № 7/8. – С. 60–66.
6. Городовенко В. Територіальність в основі побудови судової системи України / В. Городовенко // Право України. – 2011. – № 11/12. – С. 189–197.
7. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_015
8. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004

9. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_043

10. Назаров І.В. Міжнародний досвід щодо уніфікації принципів побудови судової системи / І.В. Назаров // Право України. – 2010. – № 7. – С. 169–175.

11. Назаров І.В. Принцип ступінчастості судової системи в Україні та європейських державах / І.В. Назаров // Право України. – 2009. – № 6. – С. 84–89.

12. Сердюк В.В. Співвідношення принципів побудови системи судів загальної юрисдикції / В.В. Сердюк // Держава і право. – 2012. – № 2 (56). – С. 142–147.

13. Сібільова Н.В. Теоретичні основи побудови судової системи України / Н.В. Сібільова // Право України. – 2009. – № 6. – С. 38–45.

14. Теліпко В.Е. Закон України Про судоустрій і статус суддів: наук.-практ. комент. / В.Е. Теліпко: за ред. проф. В.В. Молдована. – К.: Центр учбової л-ри, 2011. – 526 с.

15. Штелик С. Теоретичні аспекти інстанційної організації судової системи України / С. Штелик // Адвокат (укр.). – 2011. – № 8. – С. 37–43.

В статье рассмотрены существующие в мировой практике требования к построению судебных систем демократических, правовых, развитых государств. Проанализировано влияние международных стандартов правосудия на формирование отечественных принципов судоустройства. Раскрыта сущность основных принципов построения судебной системы Украины.

Ключевые слова: единство, территориальность, специализация, инстанционность, ступенчатость.

The article describes the existing requirements in the world for building judicial systems in democratic, legal and in developed countries. We analyzed the influence of international standards of justice on the formation of the national principles for building judicial system. In addition, was revealed the essence of the basic principles of the judicial system of Ukraine.

Key words: unity, territoriality, specialization, authority, principle of gradualness.

Одержано 7.11.2013.